

HOVEDSTYRET

Dato: 17.06.2011 kl. 10:00 - 15:00

Sted: Hotell Continental, Oslo

Medlemmer som kalles inn til møtet:

Halvdan Skard
Bjørg Tysdal Moe
Gunda Johansen
Jørund A. Ruud
Solveig Kvidal
Ivar Johansen
Hanne Braathen
Odd Arild Kvaløy
Gunn Marit Helgesen
Hilde Onarheim
Arne Thomassen – vara for Oddleif Olavsén
Kjell Børge Freiberg – vara for Endre Skjervø
Line Skøii Vennesland
Gunn Berit Gjerde
Mette Qvortrup

Observatør:

Harald Danielsen, RU, Bjørg Åse Wølneberg, PF

Meldte forfall til møtet:

Oddleif Olavsén, Endre Skjervø

Fra administrasjonen møter:

Sigrun Vågeng, Arvid Weber Skjærpe, Tor Magne Fredriksen

Vararepresentanter møter etter særskilt innkalling.

Informasjon om møtet:

Ca. kl. 10.10 Orientering vedr. Høring NOU 2011:00 Om innovasjon i omsorg
v/leder Kåre Hagen

Ca. kl. 10.35 Orientering om KS Eiendomsskatteforum v/leder Helge Høve

Lunsj kl. 11.30

Styremøte i KS Holding umiddelbart etter lunsj kl. 12.30.

SAKLISTE Hovedstyret 17.06.2011 kl. 10:00

Saksframlegg

- [11/34](#) 10/00068-39 Godkjenning av protokoll fra Hovedstyrets møte 25. mai 2011
- [11/35](#) 11/00211-1 Sysselsettingstiltak for mennesker med nedsatt funksjonsevne - KS synspunkter til tiltak og virkemidler
- [11/36](#) 08/01347-2 Rød sak

Notatsaker

- [11/7](#) 11/01009-1 Kommunenettnettverk for fornyelse og effektivisering - framtidig finansiering
- [11/8](#) 10/00626-12 Folkevalgtprogrammet
- [11/9](#) 11/01078-1 Rødt notat

Orienteringssaker

- [11/23](#) 11/00470-3 Protokoll fra møte i Bedriftsstyret 6. juni 2011
- [11/24](#) 11/00574-3 Høring av NOU 2010:13 Arbeid for helse (Almlidutvalget)
- [11/25](#) 11/00981-3 Øremerking av barnevernmidler - administrasjonens vurdering av tildelingsprosessen
- [11/26](#) 11/01033-1 Målbilde/virksomhetsstrategi 2011 - 2020 for Arbeids- og velferdsetaten.
- [11/27](#) 11/01043-2 Samhandlingsreformen

Administrerende direktør orienterer

Eventuelt

Saksframlegg

11/34 Godkjenning av protokoll fra Hovedstyrets møte 25. mai 2011

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedstyret	17.06.2011	11/34

Forslag til vedtak

Protokollen anses godkjent.

Saksframstilling

Det er ikke mottatt merknader til ovennevnte protokoll ved fristens utløp. Protokollen anses godkjent.

Sigrun Vågeng

11/35 Sysselsettingsstrategi for mennesker med nedsatt funksjonsevne - KS synspunkter til tiltak og virkemidler

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Rådmannsutvalget	08.06.2011	11/20
2 Hovedstyret	17.06.2011	11/35

Forslag til vedtak

- KS mener det er hensiktsmessig å utarbeide en strategi for å rekruttere flere med nedsatt funksjonsevne inn i arbeidslivet, og mener det er en ubenyttet arbeidskraftreserve i denne gruppen.
- For å lykkes med økt rekruttering er det viktig at tiltakene som iverksettes har som mål å redusere arbeidsgivers risiko ved å ansette mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- KS stiller seg positive til arbeidstrening dersom NAV tar arbeidsgiveransvaret, og mener at ordningen med IA-plasser bør vurderes utvidet fra 3-6 måneder til 10-11 måneder.
- Dersom det vurderes iverksatt traineeordninger i kommunal sektor for denne gruppen må det utarbeides en forskriftshjemmel som klargjør at det er adgang til midlertidig ansettelse for denne gruppen.
- KS mener tilretteleggingstilskudd bør finansieres som overslagsbevilgning og gjøres gjeldende for arbeidssøkere med nedsatt funksjonsevne.
- Når det gjelder de to ordningene med tidsbegrenset lønnstilskudd og tidsbegrenset lønnstilskudd (TULT) mener KS at virkemidlene bør endres for å hindre arbeidsgivers risiko. Det bør vurderes en forskriftshjemmel som gir adgang til midlertidig ansettelse i inntil 3 år i tilknytning til disse ordningene.

Saksframstilling

Økt sysselsetting av personer med redusert funksjonsevne er videreført som et av tre hovedmål i den nye avtalen mellom regjeringen ved arbeids- og inkluderingsministeren og partene i arbeidslivet om et mer inkluderende arbeidsliv for perioden 1. mars 2010 til og med 31. desember 2013 (IA-avtalen). Det innebærer at både arbeidsgiver, arbeidstaker og Arbeids- og velferdsetaten har ansvar for at inkluderingen av personer med nedsatt funksjonsevne skal gå så smertefritt som mulig.

Arbeidsdepartementet jobber med å utforme en ny sysselsettingsstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne og styrke arbeidet med delmål 2 i IA-avtalen. Strategien skal iverksettes fra januar 2012.

Bevilgningen til sentrale IA-tiltak er per i dag i hovedsak forbeholdt sykemeldte arbeidstakere. Sysselsettingsstrategiens målgruppe er avgrenset til unge funksjonshemmede under 30 år som står utenfor arbeidslivet, enten som stønadsmottakere eller som arbeidssøkere på vei inn i arbeidslivet etter avsluttet utdanning.

Ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå pr. 2010 er det 78 000 personer med nedsatt funksjonsevne som har et ønske om arbeid i arbeidslivet. Av de 78 000 er det 24 %, dvs. ca. 20 000 som er klassifisert som arbeidsledige ut fra kriteriene om aktiv søking og tilgjengelighet for arbeidsmarkedet.¹

Medlemmene i oppfølgingsgruppen for IA-avtalen mottok et notat fra Arbeidsdepartementet datert 19. mai 2011. Her var det omtalt fem områder eller virkemidler som de anser som særlig viktig å få på plass for sysselsettingsstrategien. Disse er:

- Målgruppe og innretning av tilretteleggingstilskuddet
- Ordningen med tilretteleggingsgarantier
- Ordningen med arbeidsgiverløser
- Tilgangen på arbeidspraksisplasser eller IA-plasser
- Et system for informasjons- og kunnskapsspredning, opplæring og fagutvikling

Saken skal drøftes i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd 7. juni.

Målgruppe og innretning av tilretteleggingstilskuddet

Det finnes per i dag ikke en egen ordning med tilretteleggingstilskudd til arbeidssøkere med nedsatt funksjonsevne på linje med den ordningen som finnes for sykemeldte arbeidstakere.

KS er positive til å videreutvikle ordningen med tilretteleggingstilskudd. Sett fra et arbeidsgiverperspektiv bør det bli enklere å søke og mer forutsigbart hva man kan forvente å få støtte til og rask responstid på søknader. KS opplever at denne ordningen med tilretteleggingstilskudd slik den fremstår i dag er dårlig organisert, og at den bør forbedres.

Et annet aspekt som KS er opptatt av er at det skaper unødvendige utfordringer at tilskuddet hvert år gis som en rammebevilgning, slik at det ved flere anledninger er brukt opp før årets slutt. Tilskuddsordningen bør derfor finansieres som en overslagsbevilgning.

Tilskuddet kan ikke benyttes til større bygningsmessige endringer. Det er uklart hva som menes med begrepet "større" endringer. Når det oppføres nye offentlige bygg er det krav om universell utforming, loven trådte i kraft den 1.1.2009.

---

¹ http://www.regjeringen.no/nb/dep/ad/dok/rapporter_planer/rapporter/2011/Innspill-til-en-strategi-for-a-fa-flere-personer-med-nedsatt-funksjonsevne-i-arbeid.html?id=631691

Det er per i dag ikke gitt forskrifter etter plan- og bygningsloven om krav til universell utforming av eldre bygg, med tidsfrist.

KS mener at tilbud om hjelpemidler fra hjelpemiddelsentralen må være lett tilgjengelig og i større utstrekning benyttes i forbindelse med tilrettelegging på arbeidsplassen.

Det samme gjelder ordningen med personlig assistent, det må også være brukerstyrt tilbud som benyttes i større utstrekning i forbindelse med tilrettelegging på arbeidsplassen.

Ordningen med tilretteleggingsgarantier

Ordningen med tilretteleggingsgarantier er utformet for å øke yrkesdeltakelsen blant personer med redusert funksjonsevne. Garantien gis til arbeidssøkere og arbeidstakere med funksjonsnedsettelse og virksomheter som har ansatt eller vil ansette funksjonshemmede.

KS medlemmer har gitt innspill om at det er avgjørende at arbeidsgiver har forutsigbarhet, både mht økonomiske virkemidler og oppfølging fra NAV, for å kunne rekruttere flere med nedsatt funksjonsevne. KS mener tilretteleggingsgarantier er et svært godt virkemiddel og at ordningen må gjelde både ved tiltaksdeltakelse og i forbindelse med rekruttering/ansettelser.

Ordningen med arbeidsgiverløser

KS mener at ordningen med arbeidsgiverløser må videreføres og utprøves ytterligere. Det er viktig å få klarlagt hva slags bistand som er etterspurt av arbeidsgiverne. Det må være arbeidsgiverne som setter premissene for hva Arbeidsgiverlovene skal bistå arbeidsgiver med og hvilken rolle de skal ha, og ikke NAV.

KS har vært i kontakt med regionkontorene i Agder, Trøndelag og BTV, og tilbakemeldingene viser at kommunene har få, men gode erfaringer med arbeidsgiverlovene. Det er imidlertid behov for avgrensning og tydeliggjøring av rollen samt utvikling av relevante metoder og rutiner. KS anser det som viktig at dette blir en lett tilgjengelig ressurs for arbeidsgiverne, da arbeidsgiverlovene representerer en type kompetanse som er etterspurt.

Tilgangen på arbeidspraksisplasser eller IA-plasser

Mange arbeidsgivere opplever det som svært utfordrende at det er så mange ulike typer tiltak i regi av NAV, samt ulike personer i systemet å forholde seg til. Det medfører at mange arbeidsgivere opplever det som svært tidkrevende og uoversiktlig å forholde seg til i en ellers travel hverdag.

Et svært detaljert tiltaksapparat med få objektive kriterier er muligens årsaken til ulik praksis og fortolkning av regelverket. Kommunale arbeidsgivere har rapportert at de ved flere tilfeller opplever at NAV sine rådgivere ikke har nok kunnskap om ordningene.

KS mener det er behov for bedre samhandling, kunnskap og informasjon om de ulike ordningene mellom NAV og arbeidsgiver, slik at ansvarsforhold og tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne avklares.

Det er viktig at det er stabilitet og langsiktighet i ulike kompensasjons- og lønnstilskuddsordninger da det sannsynligvis vil stimulere arbeidsgivere til å ta imot flere med redusert funksjonsevne.

Utfordringen for mange unge med nedsatt funksjonsevne er at de ikke får innpass i arbeidslivet etter avsluttet utdanning. KS har følgende kommentarer på tre ulike tiltak som har til hensikt å gi arbeidstakere nødvendig arbeidspraksis der de får prøvd seg og vurdert sin arbeidsevne i arbeidslivet:

Arbeidstrening/praksis: IA-plass er et tilbud om kvalifiserings- og tiltaksplasser (praksisplasser) i IA-virksomheter. Målgruppen for tiltaket er personer som NAV har avklart har behov for å videreutvikle sin funksjonsevne/arbeidsevne. Arbeidstakeren får prøvd ut sin arbeids- og funksjonsevne i det ordinære arbeidsliv. Arbeidsgiveren mottar bistand både av økonomisk og kompetansemessig art, samt annen tilrettelegging i det enkelte tilfellet.

KS stiller seg positive til arbeidstrening dersom NAV tar arbeidsgiveransvaret. KS mener at ordningen med IA-plasser som nå gjelder fra 3-6 måneder bør utvides fordi man ikke får en reel arbeidstrening på så kort tid. KS foreslår at denne ordningen utvides til 10-11 måneder.

Traineeordninger: I innspill til Regjeringens sysselsettingsstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne ble det bl.a foreslått tiltak med traineeordninger. KS mener det er tvilsomt om det er adgang å ansette traineer i kommunene midlertidig, og kan ikke anbefale våre medlemmer noe som kan være rettsstridig. Det juridiske grunnlaget må avklares, før KS kan anbefale traineeordning som et godt virkemiddel. KS mener det må innføres en forskriftshjemmel som klargjør at det er adgang til å ansette traineer med nedsatt funksjonsevne midlertidig.

Lønnstilskuddsordninger: *Tidsbegrenset lønnstilskudd* er tilsiktet personer med behov for å kompensere redusert produktivitet under oppstart av et arbeidsforhold. Dersom funksjonsnedsettelsen innebærer varig redusert arbeidsevne, kan tidsbestemt lønnstilskudd ytes i inntil tre år. Virksomheten mottar tilskuddet, mens bruker mottar ordinær lønn under gjennomføring av tiltaket. Tiltaket forutsetter at brukeren ansettes på ordinære betingelser etter at tilskuddet opphører.

Tidsubestemt lønnstilskudd (TULT). Dette tiltaket gjelder for personer som har varig og vesentlig redusert arbeidsevne. Dette ble innført som en forsøksordning i noen fylker i 2007, og ordningen er gjort landsomfattende fra 2008. Hensikten med ordningen er å gi personer med varig og vesentlig redusert arbeidsevne en varig tilknytning til ordinært arbeidsliv.

KS mener at disse to ordningene fremstår som uklare. Arbeidsgivers muligheter til å gi personer midlertidig ansettelse er svært begrenset. Arbeidsmiljøloven regulerer et strengt stillingsvern som gir begrenset handlingsrom, det er kun § 14-9 som gir svært begrenset muligheter til midlertidig ansettelse under gitte forutsetninger. Eksempelvis kan tidsbegrensede lønnstilskudd vare i inntil 3 år, mens forskriften kun gir tilgang til midlertidig ansettelse i inntil 1 år. Overstiger man den perioden har arbeidstakeren rett på fast tilsetting. Det bør vurderes en forskriftshjemmel som gir adgang til midlertidig ansettelse i inntil 3 år i tilknytning til disse ordningene.

Et system for informasjons – og kunnskapsspredning, opplæring og fagutvikling

Det er kunnskapsbehov hos både arbeidsgivere og hjelpeapparat om forskjellen på redusert funksjonsevne og redusert arbeidsevne.

For personer med nedsatt funksjonsevne er det viktig å få god karriereveiledning i forbindelse med valg av utdanning og yrke i samsvar med den enkeltes forutsetninger og preferanser.

For å rekruttere og beholde flere med nedsatt funksjonsevne er det avgjørende å satse på tiltak som gir råd og støtte for arbeidsgivere, informasjons- og holdningsskapende arbeid, samt læring på tvers av virksomheter i forhold til hva som er suksessfaktorer for å lykkes. Her følger forslag til konkrete tiltak:

- Videreutvikle www.idebanken.org som et nettsted for kunnskapsdeling samt nettstedet www.jobbressurs.no som er et nettsted der arbeidsgivere kan annonsere gratis. Sistnevnte nettsted drives av unge funksjonshemmedes forening.
- Utarbeide et veiledningshefte for arbeidsgivere som ansetter personer med nedsatt funksjonsevne.
- Gi tilskudd til forsøksprosjekter der kommuner prøver ut nye tiltak som har til formål å rekruttere og beholde personer med nedsatt funksjonsevne
- Tilbud om regionale kunnskaps- og erfaringsseminar for arbeidsgivere om virkemiddelbruk og erfaringsutveksling.
- Utvikle et statlig program for arbeidsgivere som har til hensikt å påvirke holdninger og dele kunnskap og erfaringer knyttet til de muligheter som finnes for å benytte den arbeidskraftreserve denne gruppen representerer. Viser til gode erfaringer med fagutviklings- og kursprogrammet "Sees i morgen" som ble etablert i forbindelse med Nasjonal strategiplan for arbeid med psykisk helse.

Andre tiltak KS mener er viktige for å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne

KS mener at må lønne seg å jobbe framfor å motta økonomiske ytelser fra det offentlige. Videre må en hindre at personen med nedsatt funksjonsevne eller arbeidsevne ikke vil prøve seg i arbeidslivet av frykt for å miste den økonomiske tryggheten som ytelser fra det offentlige har gitt. Det kan gjøres ved eksempelvis å fryse de rettigheter man har fått til støtte i prøvetidsperioden ved overgang fra støtte til ordinært arbeid med lønn.

KS mener videre at muligheten for å kombinere lønn og ytelser fra NAV er viktig å innrette slik at arbeidstaker ikke taper inntekt ved å være i arbeid.

Sigrun Vågang

Per Kristian Sundnes

Vedlegg til sak

Innspill debattheft
2011 Rekruttering av

11/36 Rød sak

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedstyret	17.06.2011	11/36

11/7 Kommunenettverk for fornyelse og effektivisering - framtidig finansiering

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedstyret	17.06.2011	11/7
2 Rådmannsutvalget	08.06.2011	11/4

Forslag til vedtak

Notatet ble drøftet.

Saksframstilling**Bakgrunn**

Notatet tar opp framtidig finansiering av effektiviseringsnettverkene på bakgrunn av behandlingen av orienteringssaken "Status for effektiviseringsnettverkene 2010" i hovedstyrets møte 3.12.10 og behandling i hovedstyrets arbeidsgruppe for FoU 4.1.11 og 2.3.11. Hovedstyret ønsket å få en sak i 2011 som tok opp spørsmålet om delfinansiering av effektiviseringsnettverkene via FOU-midlene.

Kommunenettverkene for fornyelse og effektivisering (kalt effektiviseringsnettverkene) har fram til i dag drevet utviklingsarbeid med til sammen 320 kommuner og 8000 kommunale ledere og medarbeidere. Dette skjer gjennom systematiske sammenligninger, analyser av data, utvikling av metoder/verktøy og beslutningsgrunnlag, og prosesser for erfaringsdeling og læring sammen med andre kommuner - samtidig som forskningsresultater formidles til kommunene. I samsvar med kommunenes og statens interesser, deltar ofte representanter fra staten som diskusjonspartnere. Kommunene får en mulighet til å ta sine vurderinger og synspunkter på de ulike tjenesteområdene direkte opp med statlige myndigheter på arenaene i effektiviseringsnettverkene. På enkelte særskilte områder utløses også statlig finansiering til arbeidet, særlig til utvikling av nye metoder og verktøy.

Dagens finansiering

Tilskuddene til effektiviseringsnettverkene i KS sitt budsjett i 2011 på i overkant av 15 mill. kr, hvorav 6,5 mill kr. er finansiert gjennom statlige tilskudd til særskilte nettverk: barnevern, bolig, videregående opplæring, ROBEK og samhandling for utsatte barn og unge. Tilskuddet fra KS sine FoU-midler er på 8,1 mill kr. Om lag 4 mill av effektiviseringsnettverkene sine budsjetter er finansiert fra deltakeravgift² hvorav 1,7 mill er fra ASSS-samarbeidet³. På kommunenes egen hånd er ressursinnsatsen estimert til om lag 12 mill kr.

Dette gir hvert år nettverksarbeid for ca. 190 kommuner og ca. 800 kommunale representanter. KS-støtten utgjør ca 10.000 kr. per repr. Kommunen selv har deltakeravgift på mellom 9.000 og 44.000 (avhengig av kommunestørrelse). For å få et godt utbytte for utviklingsarbeidet i egen kommune, sender de fleste kommuner ca. fire representanter til

---

² Deltakeravgiften for kommunene er i 2011 per nettverk fra 9.000 kr. pr. kommune (under 5000 innbyggere) opp til 44 500 kr. (kommuner med over 40 000 innbyggere). De ti største kommuner i ASSS nettverket betaler en deltakeravgift på 170.000kr for 9 nettverk. For kommunene kommer i tillegg lisensutgifter til Kommuneforlaget for webportalen bedrekommune.no som inneholder 18 ulike brukerundersøkelser, en innbyggerundersøkelse og en medarbeiderundersøkelse. Prisene her spenner fra 11 200 kr. for kommuner under 2000 innbyggere til 83 600 kr. opp til 55 000 innbyggere og særskilt avtalte priser over det.

³ Aggregerte styringsdata i samarbeidende storkommuner – de ti mest folkerike kommunene i Norge

fellessamlingene. Med reise/opphold på 4 samlinger gir det en total kostnad for kommunen på mellom 73.000 kr. og 108.000 kr.

Effektiviseringsnettverkens betydning for kvalitetsutvikling i kommunesektoren

Målet for nettverksarbeidet er at beslutningstagere i kommunen skal få en felles forståelse av situasjonen i tjenesten, slik at beslutninger om endringer fører til reell utvikling av produktivitet og kvalitet i tjenestene. Dette gjøres gjennom å:

- Framskaffe relevante styringsdata for ressursinnsats og kvalitet, som drøftes og sammenlignes.
- Utveksle kunnskap og erfaringer som kan føre til forbedret tjenesteproduksjon
- Utvikle nye metoder/ny kunnskap som gir praktiske konsekvenser for den enkelte kommune

Ved oppstart av arbeidet utarbeider KS et "utfordringsnotat" for hver kommune. Disse analyseres og drøftes av den enkelte kommune og felles i nettverket på og mellom samlingene. Som sluttprodukt utarbeider kommunene - i samråd med KS – såkalte tjenesteanalyser. Tjenesteanalysene sammenstiller fakta om ressursbruk, produktivitet og kvalitet, foretar en samlet vurdering av resultateffektivitet og setter mål for forbedring.

Effektiviseringsnettverkene bidrar også til videre kvalitetsutvikling i kommunene også etter avsluttet nettverk, ved at deltakerkommunene gjerne:

- fortsetter nettverksarbeid for sammenligning og læring og iverksetter tiltak ut fra dette
- øker bruken av brukerundersøkelser i tjenestene, i systematisk dialog med brukere og innbyggere.
- utvikler mer åpenhet om resultater
- utvikler systemer for oppfølging av kvalitet

Kommunene har vist en stigende tilfredshet med nytteverdien de får gjennom effektiviseringsnettverk. På en skala fra 1 til 6 har gjennomsnitts tilfredshet de siste årene vært 5,0.

I kommunenes tilbakemeldinger løftes det systematiske arbeid med tjenesteanalyse fram som særskilt nyttig og at dette i stor grad benyttes i planarbeidet. Nær 2/3 av kommunene brukte tjenesteanalysen både i dialog med rådmannsnivået og overfor folkevalgte, mens 75 % av kommunene brukte den til endringsarbeid internt i tjenesten.

Bruk av FoU-resultater

Relevante FoU-resultater tas opp i nettverksarbeidet og formidles til deltagerne. Forskere deltar med ny kunnskap og drøfting i enkelte nettverk, særlig i ASSS. I 2010/2011 ble følgende FoU-er aktivt brukt i analysene og utviklingsarbeidet med kommunene:

- Norsk eldreomsorg – helt utilstrekkelig eller best i verden?
- Kostnadsutviklingen i barnevernet
- Vederlagsordninger for tidligere barnevernsbarn
- Tidlig innsats og tiltak mot frafall i skolen
- Medarbeidertilfredshet i kommunene
- Brukermedvirkning og brukervalg
- Kostnad og kvalitet i pleie og omsorgstjenesten

En fersk undersøkelse om velferdsteknologi (mars 2011) innlemmes bl.a. i utviklingsarbeidet i det nye nettverket for kommuner over 20.000 innbyggere og tre FoU-rapporter om samhandlingsreformen tas i løpet av 2011 opp i nettverkene i pleie og omsorg og kommunehelse

Effektiviseringsnettverkens betydning for interessepolitikken

Ved å vise til arbeidet i Effektiviseringsnettverkene og resultater av dette, kommunenes styrkede egenkontroll, og systematisk arbeid med effektivisering og kvalitet, har KS hindret flere tilfeller av nye statlige detaljkraav – f.eks. bemanningsnorm i pleie- og omsorgstjenesten. Dette interessepolitiske arbeidet kan utvikles videre, men også pr. i dag er det flere eksempler på interessepolitiske bidrag:

- *Bidrag til utvikling av KOSTRA.* Gjennom Effektiviseringsnettverkene har kommunene intensivert bruken av KOSTRAdata og gjennom systematisk bruk bidratt til kvalitetsutvikling av dataene.
- *Synliggjøring av brukertilfredshet i kommunene.* Gjennom nettstedet bedrekommune.no bruker mange kommuner brukerundersøkelser utviklet i regi av Effektiviseringsnettverkene. 306 kommuner har nå lisens i bedrekommune, i 2010 brukte 186 en eller flere undersøkelser – og resultatene er presentert nasjonalt.
- *Nøkkeltallsrapporter fra velferdstjenestene.* Hvert år utgir KS både nasjonale og fylkesvise rapporter på Pleie og omsorg, Skole, Barnevern og Barnehage som beskriver den generelle utviklingen i disse tjenestene – utviklet på basis av effektiviseringsnettverkene.
- *Kvalitetsindikatorer og synliggjøring av kvalitet.* ASSS-nettverkene har sammen med KS utarbeidet nye indikatorer på helsestasjon, legetjeneste, fysio-/ergoterapitjenesten, samt idrett. Det utvikles nå et større sett nye kvalitetsindikatorer som kan dokumenteres uten manuell registrering.

Hvordan kan kommunene og KS bruke erfaringene og kompetansen framover?

De erfaringene og den kompetansen som er bygget opp gjennom effektiviseringsnettverkene kan brukes i videre arbeid for:

1. Styring og egenkontroll av tjenestetilbudet
2. Kvalitetsutvikling
3. Fornyelse og fortsatt effektivisering
4. Mer kunnskapsbasert leder- og medarbeideroppfølging
5. Interessepolitikk overfor staten for utvikling av handlingsrom og gode rammevilkår

Gjennom enkelte piloter utvikles også nå nye tiltak som kan vurderes for videre utvikling og oppfølging:

- Samhandling innen psykisk helse ift samhandlingsreformen
- Evalueringssystem for tiltaksplaner i barnevern.
- Former for samhandling, kostnader og kvalitet for utsatte barn og unge
- Verktøy for kostnadseffektivitet i økonomisk vanskeligstilte kommuner (ROBEK)
- Indikatorer for helsestasjon – også ift kommunal styring og statlig kartlegging
- Samhandling kommune/stat i NAV på basis av samhandlingserfaringer fra sosialtjenesten
- Ressurs- og frafallsanalyse videregående opplæring
- Internkontroll som redskap i styrket egenkontroll

Effektiviseringsnettverkene utløser statlige midler til utviklingsarbeid på kommunenes egne premisser. Dette forutsetter en grunnvirksomhet i Effektiviseringsnettverkene for å fange opp og formidle utviklingsbehov og for å kunne anvende slike midler.

Eksempler på dette er nettverk for barnevern og videregående opplæring, pilotprosjektene ROBEK og Samhandling for utsatte barn og unge.

Framtidig finansiering

Bidraget fra FoU-midlene (medlemskontingent) benyttes til å utvikle grunnlaget for dokumentasjon og analyse, samt for utvikling av nye verktøy. Dette gjøres av KS sentralt. Det benyttes også til arbeidet i KS-regionene med tilpasset dokumentasjon og analyse for de ulike nettverkene, utvikling/utprøving/implementering av metoder og verktøy, samt drifting av nettverksarenaen.

Alternative framtidige finansieringsmodeller for effektiviseringstiltakene

1. Videreføring av FoU-innsatsen

Dette innebærer et tilskudd på 8,1 mill. i 2011-kroner eller pr. 2011 en finansieringsandel på i overkant av 50 %, eller ca. 25 % hvis man regner med kommunenes deltakeravgifter og egeninnsats.

2. Reduksjon av FoU- tilskuddet fra KS

En halvering av FoU-tilskuddet til 4 mill. kr bør primært tas ved reduksjon av KS-medarbeidere/-kompetanse. Det betyr ca. 15 nettverk mindre, dvs for ca. 90 kommuner. I sin tur vil det gi redusert deltakeravgift fra kommunene med ca. 1,2 mill. Dette vil gi opprettholdt aktivitet i 4 av 7 KS- regioner, med noe nedskalert aktivitet også i disse regionene. Aktiviteten i ASSS (de ti største kommunene) vil kunne opprettholdes, sammen med det nye 20-pluss-nettverket. Det vil innebære noe forskyvning i aktivitet fra mindre kommuner til færre og større kommuner. Mer krevende nettverk som ROBEK-nettverk vil være vanskelige å gjennomføre på grunn av bortfall av kompetanse og ressurser i KS.

3. Økt kommunal deltakeravgift

Ved å doble den kommunale deltageravgiften vil en kunne redusere tilskuddet fra FoU-midler med ca kr 2,5 mill. kr. Under forutsetning av at samme antall kommuner velger å delta i nettverkene, vil aktiviteten kunne opprettholdes på samme nivå. Kommunenes direkte kostnader kommer i hovedsak i følgende grupper:

- Deltakeravgift
- Reise/opphold for representanter
- Lisensavgift til bedrekommune.no (ikke obligatorisk, 12.000 – 85.000 kr/år)

Eksempler på totalbelastning ved doblet deltakeravgift – kommunetyper (i 1000kr):

Kommuner :	under 5000	Ca. 15.000 in	Over 40.000
Eff.nett	9	27,9	44
Bedrekommune.no	12	57,4	85
Reise og opphold	64	64	64
Totalt	85	149,3	193
Dobling av delt.avg.	94	177,2	237

Det er grunn til å tro at færre kommuner vil velge å delta ved denne typen øking i deltakeravgiften, bl.a. sett i lys av den økonomiske situasjon mange kommuner er i.

Mange kommuner vil antakelig velge å delta med færre representanter. Det kan argumenteres for at den økonomiske belastningen for kommunen ved doblett deltakeravgift ikke er betydelig. Samtidig vil redusert deltakelse pr. kommune svekke utbyttet/implementeringen. Besparelsen i FoU-midler for KS er samtidig ikke omfattende.

4. Økt produktivitet og deltakelse

Produktiviteten kan økes ved å doble antall nettverk/kommuner pr. KS-veileder. Dette vil kunne gi dobbelt så mange deltakerkommuner og en dobling i samlet deltakeravgift.

Det bør vurderes om man ved et slikt alternativ bør:

- Tilby mindre skreddersøm og veiledning, og/eller
- Redusere antall tjenesteområder o.l. som det tilbys nettverk på

5. Tilskudd fra ordinær KS-kontingent

En reduksjon i FoU-tilskuddet kan delvis kompenseres med tilskudd fra den ordinære KS-kontingenten. Dette må imidlertid sees i sammenheng med øvrige prioriterte oppgaver i KS og evt. vurderes i den ordinære planprosessen

6. Tilskudd fra OU-midler

Partene har inngått en avtale om å avsette OU-midler. For KS utgjør dette om lag 80 mill. kr, som skal gå til arbeidsgiverrelatert ledelsesutvikling. Det som dekkes er i utgangspunktet utgifter knyttet til eksterne aktører, så som honorar, reise- og oppholdsutgifter.

Effektiviseringsnettverk med aktiviteter rettet mot ledelsesutvikling vil kunne være søknadsberettiget (fra den enkelte kommune/fylkeskommune) for tildeling av OU-midler. Det vil da være utgifter til prosessveiledere som vil kunne inngå i søknad om tildeling.

En kombinasjon av alternativ 2 og 3 er antakelig mulig over tid, gitt at kostnadsnivå og utbytte er i samsvar med kommunenes vurderinger, og antall deltakerkommuner ikke går klart ned. Alternativ 4 – begge delalternativer - kan evt også kombineres med dette.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

11/8 Folkevalgtprogrammet

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Rådmannsutvalget	08.06.2011	11/19
2 Hovedstyret	17.06.2011	11/8

Forslag til vedtak

Notatet ble drøftet.

Notatets fakta

Hovedstyret fikk i sitt møte 26.1. 2011 en orientering om status for Folkevalgtprogrammet. Etter dette har det vært arbeidet både med rekruttering av prosessveiledere og med utvikling av innholdet i programmet.

Administrasjonen arbeider nå med å ferdigstille kjerneprogrammet for de to første dagene i Folkevalgtprogrammet.

Hensikten med dette notatet er:

- Å orientere Hovedstyret om arbeidet med Folkevalgtprogrammet dette halvåret
- Å invitere Hovedstyret til å gi innspill til administrasjonen om det er enkelttemaer som bør gis særlig oppmerksomhet i arbeidet med ferdigstilling av kjernepresentasjonen

Utvikling av programmet:

Folkevalgtprogrammet skal som kjent gi alle folkevalgte i kommunestyre og fylkesting et felles verdi- og kunnskapsgrunnlag om det lokale selvstyret og kommunestyrets handlingsrom, tilpasset den enkelte kommune.

Administrasjonen har utarbeidet utkast til en kjernepresentasjon og et teksthefte med bidrag fra de respektive fagavdelingene, som grunnlag for gjennomføringen i kommuner og fylkeskommuner. Som referansegruppe er fylkesstyret i Telemark benyttet. Fylkesstyret har gjort følgende:

Vedtak

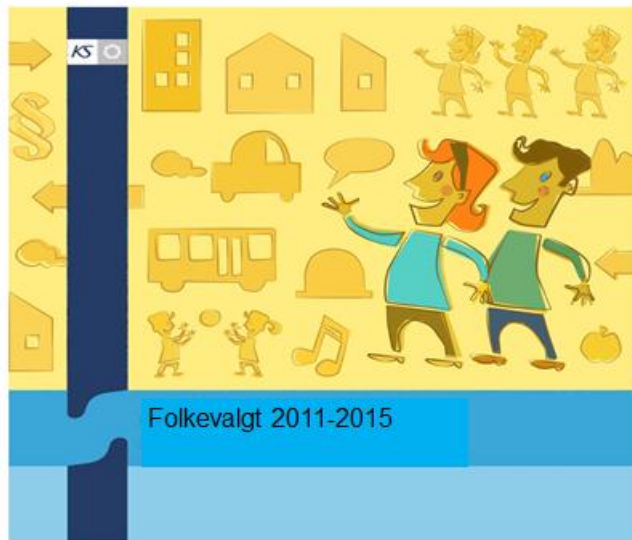
Fylkesstyret i Telemark oppfordrer alle kommuner i vårt fylke til delta i KS Folkevalgtprogram. Kommunene/fylkeskommunen oppfordres til å sette av to dager for å gjennomføre KS folkevalgtprogram i starten av perioden og en dag noe senere.

Det sentrale rådmannsutvalget har også vært konsultert ved flere anledninger, spesielt vedr. forholdet politikk - administrasjon. Senest var det en drøfting av temaet med lederne av rådmennenes lederutvalg i fylkene 2.5.2011.

Kjernepresentasjon

"Kjernepresentasjonen" er et mindre antall foiler, som den enkelte prosessveileder må bruke de to første folkevalgt dagene, for å sikre en overlevering av et "KS-budskap" på de viktigste områdene. Det forventes at prosessveilederne setter seg grundig inn i de obligatoriske temaene i foilene. Dette materialet er presentert nedenfor.

For å få fram den lokale tilnærmingen til den respektive kommune og utnytte prosessveilederens kompetanse, bygges kjernepresentasjonen ut med prosessveilederens eget materiale. Det vil også være flere foiler tilgjengelig fra KS (foil-bibliotek), som kan benyttes hvis ønskelig med eksempler og utfyllende materiale. Det lages én kjernepresentasjon til bruk i kommunene og én til bruk i fylkeskommunene. Dag 1 i programmet vil være langt mer "normativ" enn dag 2. Begge dager vil ha et prosessinnhold, men dag 2 med vekt på lokale handlingsrommet vil i sin natur være mest prosessorientert.

Kjernepresentasjonen for kommunene vil omfatte:

HVA SKAL VI STYRE OG HVORFOR (Dag 1)

Verdien av det lokale selvstyret

a) Kommunen og det politiske oppdraget

Det lokale demokratiet:

- Kommunene løser offentlige oppgaver gjennom et *lokalt* demokrati
- Kommunene blir styrt av folkevalgte representanter for innbyggerne
- Gjennom valg gir innbyggerne et oppdrag til de folkevalgte, og ved valg står de folkevalgte til ansvar overfor innbyggerne

De grunnleggende oppgavene:

- Være en lokalpolitisk institusjon
- Yte offentlige tjenester
- Drive samfunnsutvikling
- Utøve myndighet

De folkevalgte er fundamentet:

- Tydeliggjør uenighet og løser interessekonflikter
- Utøver politisk skjønn, klokskap og sunt folkevett
- Politisk styring
- Gjør vedtak og kontrollerer at de blir effektuert
- Lek står over lærd
- Balanse mellom helhet og enkeltsaker

Forutsetninger for at det lokale selvstyret skal fungere:

- *Innbyggerne* må ha mulighet til å påvirke beslutningene og føre kontroll nedenfra og opp
- *Folkevalgte* må ha mulighet til å gjøre reelle og legitime prioriteringer og tilpasninger
- *Organisasjonen* må ha tilgang til tilstrekkelig og relevant kapasitet og kompetanse

Det kommunale selvstyret i dag:

- Kommunens handlefrihet er negativt avgrenset - det vil si at kommunen har handlefrihet så lenge ikke annet følger av særskilt grunnlag slik som lov eller ulovfestet rett

- Staten må ha hjemmel i lov, avtale eller budsjettvedtak for å rettslig kunne binde kommunene

De statlige styringsvirkemidlene:

Juridiske:

- Lovregler som binder kommunene, forskrifter som utfyller lovregler (krever hjemmel i lov), lovfestede rettigheter, plikter for kommunene, klageregler, statlig innsigelsesrett i plansaker og statlig tilsyn (inkl. dokumentasjonskrav)

Økonomiske:

- Inntektsrammer, skatteregler, øremerkede tilskudd, handlingsplaner og gebyrtak

Pedagogiske/andre:

- Konsultasjoner mellom stat og kommune, dialog, samhandling og utviklingstiltak, veiledninger, håndbøker, mål- og resultatstyring, rapportering (dokumentasjonskrav)

EØS- påvirkning på kommunesektorens handlingsrom

- Offentlig innkjøp og statsstøtte-regelverket

b) All makt i denne sal

(tilpasset opplegg for parlamentarisme)

- All kommunal myndighet ligger i prinsippet til kommunestyret (Kommuneloven § 6)
- Kommunestyrets beslutninger fattes gjennom vedtak (som kollegium, i møte)
- "Politiske signaler" vektlegges ikke dersom det ikke er møteprotokollert som flertallets oppfatning
- Delegering av myndighet til andre politiske utvalg og rådmannen, krav om delegasjonsreglement
- Åpenhet – meroffentlighet
- Habilitet

c) Etikk

Etiske utfordringer for folkevalgte

- Forholdet til administrasjonen
- Ivareta en enkeltpersons behov opp mot kommunestyrets prioriteringer
- Statlige krav og forventninger opp mot hva som er ressursmessig mulig
- Kjent entreprenør og utbygger som gjerne vil bidra med en lekeplass i gave til kommunen
- Mulige interessekonflikt mellom private interesser og rollen som folkevalgt
- Det etiske navigasjonshjulet
- Tåler gaven dagens lys?

d) De ulike roller som folkevalgt

- Ombud (tale innbyggernes sak)
- Styring (beslutte, følge opp)
- Politisk lederskap (gå foran, prioritere)
- Arbeidsgiverrollen (drøftes i senere bolk)

Helhetlig styring må være det overordnede perspektivet (ikke bli i kun én av rollene)

e) Samspill politikk – administrasjon

Ulike roller – nødvendig samspill

- Respekt for hverandres roller
- faglig vurdering – politisk skjønn
- Lederkontrakt – avklare mandat og handlingsrom

- Bygge tillit løpende – respekt – lojalitet
rolleavklaring, forventningsavklaring
  - Folkevalgte må være tydelige bestillere
- klare vedtak
- politisk mot/prioritere
  - Politiske styringssignaler = vedtak i møte
  - Designe gode prosesser – når bør folkevalgte delta?
  - Arenaer for kommunikasjon og dialog
  - Løpende informasjon fra rådmann til posisjon og opposisjon (og fra ordfører til rådmann)
  - Styringsinformasjon - ny styringsdialog basert kunnskapen denne gir?
- Arbeidsgiverrollen overfor rådmannen
- Tilsetningskontrakt, årlig lederavtale
  - Oppfølging fra formannskapet/gruppelederne:
gjensidig forventningsavklaring
- f) Arbeidsgiverpolitikk
- En lokal arbeidsgiverpolitikk gir felles bevissthet om
- Visjoner og mål
  - Verdier og kjøreregler
  - Strategier og tiltak
  - Omdømmebygging
- Kommunestyret og fylkestinget som kollegialt organ innehar det overordnede arbeidsgiveransvaret for alle ansatte
- Muligheter og snublesteiner
  - Delegering
  - Medvirkning
  - Styringsrett
  - Ombudsrollen -
en snublestein som arbeidsgiver?

HVORDAN – POLITISK STYRING (Dag 2)

Lokalt handlingsrom og verktøykasse for folkevalgte

- g) Kommunal planlegging, viktigste verktøy for samfunnsutvikling
    - Kommunal planstrategi = strategi for samfunnsutvikling – hvilke planer trengs
    - Kommuneplanens samfunnsdel, arealdel, reguleringsplaner
  - h) Økonomiplan og årsbudsjett
    - Hvordan bruke årshjulet for å få gode politiske prosesser?
    - Andre styringsverktøy for å utvikle en god kommune (KOSTRA, Eff nettverk m.m.)
  - i) Innovasjon og IKT
  - j) Innbyggerdialog – involvere innbyggerne utenom valg
- Godt lokaldemokrati (fra Lokaldemokratiplattformen)
- God representasjon
  - God oppgaveløsning
  - God styring
- Systematisk innbyggerdialog
- Hvem, når, hvordan, hva skal svaret brukes til
  - Brukes som del av styringsprosess, dialog eller kommunikasjon
  - “Delaktighetstrappa”

- k) Eierstyring
  - = aktiv og bevisst eierstyring
  - Kommunestyret må gi styringssignalene og følge opp
  - Kommunale foretak, interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper (AS)
  - KS: 19 punkter om eierstyring
  - Eierstrategi – eiermelding
  - Politisk representasjon i styrene
- l) Styring av interkommunalt samarbeid
  - Interkommunalt samarbeid – kommunelovens § 27 – inkl. regionråd
  - Vertskommunesamarbeid – kommunelovens § 28 a og b
  - Samkommune

Demokratiske utfordringer for interkommunalt samarbeid – hvordan sikre helhetlig oppgaveløsning og demokratisk styring og kontroll fra kommunestyret?
- m) Egenkontroll med vekt på kontrollutvalgets rolle

Kontrollutvalget

  - Ett av kommunestyrets viktigste utvalg
  - Skal på vegne av kommunestyret kontrollere alle andre politiske organer, ordføreren og administrasjonen
  - Regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll
  - 85 tilrådinge om egenkontroll
  - Plan for forvaltningsrevisjon og selskaps- kontroll bygd på risikoanalyse
  - Rapporterer direkte til kommunestyret
- n) Presentasjon av KS som medlemsorganisasjon

Kjernepresentasjonen til bruk i fylkestingene vil ta utgangspunkt i denne, men tilpasses fylkeskommunens rolle og oppgaver. Innholdet i og hvordan fylkeskommunene kan fylle den regionale utviklingsrollen vil få størst oppmerksomhet. I motsetning til kommunepresentasjonen, vil fylkespresentasjonen også ta mer opp i seg de fylkeskommunale oppgavene og uteske det fylkeskommunale handlingsrommet for disse. Dette med bakgrunn i at en del av oppgavene er relativt nye og trenger oppmerksomhet for å integreres som en helhet i utviklingsaktør-rollen.

Kommuner og fylkeskommuner som har parlamentarisme vil få en presentasjon med utgangspunkt i denne styringsformen.

Prosessveilederen benytter kjernepresentasjonen som grunnlag for dialog og samtale, både mellom kommunestyrets medlemmer og mellom kommunestyrets medlemmer og den administrative ledelsen i kommunen.

Teksthefte

Parallelt med utarbeidelsen av kjernepresentasjonen, lages det et teksthefte til kommunestyrerepresentantene. Fylkestingsrepresentantene får et eget hefte, som dels bygger på kommuneheftet og dels skreddersydd fylkestingets rolle og oppgaver. Dette sendes alle kommuner og fylkeskommuner samtidig med høstens valg og vil være klar for utdeling til alle valgte representanter. Heftet er ment som et oppslagsverk for de folkevalgte, som grunnlag for å vite mer om sin egen rolle og om oppgavene som skal forvaltes.

Øvrig etterspørsel etter heftet dekkes gjennom salg fra Kommuneforlaget i ett år etter valget.

I denne perioden vil stoffet i heftet finnes på KS.no, men ikke i hefteversjonen.

I tillegg vil det ligge ytterligere informasjon på www.folkevalgt.no.

Prosessveiledere

Det er inngått avtale med ca 40 prosessveiledere for neste periode. Det er KS i fylkene som har stått for utvelgesprosessen. Det skilles mellom prosessledere for kommuner og fylkeskommuner. Parlamentarisme tas også spesielt vare på.

Prosessveilederne vil få opplæring på en to-dagers samling 7.-8. juni på Gardermoen.

Markedsføring/innsalg

Det er laget en "flyer" (papir og digital) til bruk i innsalget av programmet. FVP-koordinatorene i regionene driver for tida et aktivt salgsarbeid overfor kommunene i sin region og rapporterer allerede om god respons.

Det sentrale rådmannsutvalget har oppfordret alle rådmenn til å sørge for gjennomføring i egen kommune og selv bidra aktivt til en god gjennomføring.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

11/9 Rød sak

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedstyret	17.06.2011	11/9

Orienteringssaker

11/23 Protokoll fra møte i Bedriftsstyret 6. juni 2011

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedstyret	17.06.2011	11/23

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Saksframstilling

Vedlagt følger protokollen fra møte i Bedriftsstyret 6. juni 2011.

Sigrun Vågeng

Bjørg R. Rydsaa

11-00470-3
Protokoll KS Bedriftss

11/24 Høring av NOU 2010:13 Arbeid for helse (Almlidutvalget)

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedstyret	17.06.2011	11/24

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Rådmannsutvalget diskuterte saken 8.6.

Saksframstilling

Almlidutvalget har i NOU 2010:133 Arbeid for helse beskrevet og drøftet omfang og utvikling av sykefravær og frafall i helse- og omsorgssektoren. Utvalget har sammenfattet relevant forsknings- og utredningsarbeid og synliggjort kunnskapshull på området, samt vist til gode eksempler på forebyggende prosjekter i sektoren. Utvalget har på denne bakgrunn foreslått virkemidler og konkrete tiltak for å redusere fravær og frafall fra sektoren.

Utvalgets hovedfunn

Utredningen viser at en høy andel kvinner er den viktigste forklaringen på at sykefraværet i helse- og omsorgssektoren er høyere enn gjennomsnittet. Kvinner har høyere fravær enn menn også etter at det er kontrollert for graviditet, antall barn, lønn, utdanning og yrke. Utvalget viser imidlertid også til at sektoren har utfordringer når det gjelder arbeidstidsordninger og belastninger knyttet til arbeidsinnholdet. Det er for liten forskningsbasert kunnskap til å si noe sikkert om hva de ulike faktorene betyr for fravær og frafall. Det vises til eksempler på virksomheter som ser ut til å ha lykket med å redusere sykefraværet, og erfaringer herfra tillegges også vekt.

KS slutter seg til de analyser og vurderinger som er gjort i utvalget. KS viser til at utvalget langt på vei "friskmelder" sektoren som versting i sykefraværarbeidet, gjennom de analysene som er gjort av kjønnsfordelingen av fraværet. KS tar likevel på alvor at sektoren har utfordringer som arbeidstidsordninger og belastninger knyttet til innholdet i arbeidet.

Utvalgets forslag

Utvalget har foreslått tiltak innenfor følgende fem innsatsområder:

- 1) *Styrke kunnskap og kompetanse; Det foreslås tiltakene knyttet til forbedring av sykefraværstatistikken, mer forskning om årsaker til fravær og spesielt kvinners fravær, samt mer kunnskap gjennom systematiske forsøk og evalueringer av tiltak*

KS mener det er viktig å øke kunnskapsnivået gjennom forskning på kvinners sykefravær. KS viser videre til at mange kommuner har satt i gang tiltak som reduserer fravær og frafall, men det er behov for flere systematiske forsøk og evalueringer. Dette vil gi oss mer og bedre kunnskap om hva som virker i arbeidet med å redusere fravær og frafall fra sektoren. Flere og bedre forsøksordninger er også et tiltak i den sentrale handlingsplanen for oppfølgingen av IA avtalen. KS har sammen med Spekter og HSH spilt inn forslag til forsøk i denne sammenheng.

- 2) *Forbedre arbeidsmiljø og arbeidsinnhold; Det foreslås tiltak innenfor forsterket partssamarbeid, ledelse og kompetanseutvikling, teknologiske hjelpemidler samt systematisk utprøving og evaluering av arbeidstidsordninger.*

Den viktigste arenaen for sykefraværarbeidet er arbeidsplassen. KS mener at forutsetninger for og lykkes er god ledelse, tett samarbeid med arbeidstakere og deres representanter samt tett oppfølging fra NAV og legene.

Utvalget foreslår et prosjekt med forsterket partssamarbeid innenfor helse- og sosialsektoren, som også inkluderer tett samarbeid mellom Arbeidstilsynet og NAV. KS er opptatt av et godt partssamarbeid og viser til erfaringer fra 3-2-1 prosjektet som nylig er evaluert. Prosjektet som utvalget skisserer er svært omfattende, og skal ta inn i seg blant annet forebygging, kompetansetiltak, ledelse, seniorpolitikk med mer. KS mener det vil være hensiktsmessig med et mer spisset fokus. Det kan også være hensiktsmessig å involvere allerede eksisterende råd og utvalg, som for eksempel IA-rådene eller arbeidstilsynets regionale råd i prosjektet. En positiv erfaring fra bl.a. 3-2-1-prosjektet var at Arbeidstilsynet og NAV sammen hadde en veiledende rolle. Denne veiledende rollen må tydelig kommuniseres i et eventuelt nytt prosjekt, spesielt fra Arbeidstilsynets side.

KS er positive til tiltak som kan styrke ledelsesfunksjonen i helse- og omsorgssektoren. KS viser til lederutfordringene i sektoren blant annet knyttet til kontrollspenn, mange deltidsansatte og ulike turnusordninger. KS tilbyr programmet IA ledelse "Ta ledelsen!" som har til hensikt å styrke lederrollen i IA arbeidet.

KS mener det er viktig med en større satsing på utvikling av velferdsteknologi, og viser til KS innsats knyttet til innovasjon og utvikling i kommunesektoren. KS mener det bør etableres en nasjonal politikk på området velferdsteknologi, slik at kommuner som ønsker å ta dette i bruk får nødvendig faglig og økonomisk drahjelp.

KS ønsker mer systematisk utprøving og evaluering av nye arbeidstidsordninger med sikte på å finne ordninger som kan bidra til økt trivsel og færre belastninger knyttet til arbeidet, samtidig som tilknytningen til arbeidslivet styrkes gjennom å redusere bruken av deltid. Utprøvingen må ha et visst omfang og legges opp på en slik måte at det blir mulig å evaluere effekter. Det vises her også til arbeidet med å redusere deltid, og de forsøksmidlene som regjeringen har avsatt til dette. Svakheten med denne satsingen er imidlertid at det i liten grad er satt av midler til å prøve ut arbeidstidsordninger som gir bedre arbeidsmiljø, færre belastninger og redusert sykefravær.

- 3) *Bedre tilrettelegging for gravide ;Det foreslås tiltak innenfor informasjon om arbeid og graviditet, forsøk med oppfølging av gravide på arbeidsplassen samt styrke arbeidslivskompetansen i jordmorutdanningen og andre relevante utdanninger ...*

Utredningen viser at Helse- og omsorgssektoren er blant de næringene som har høyest sykefravær blant gravide. Flere virksomheter har brukt jordmor i tilretteleggingsarbeidet for gravide, med positive resultater. Forsøkene er imidlertid ikke av et slikt omfang at vi kan dokumentere sikker kunnskap om effekten av tiltaket. KS ønsker at det igangsettes et bredt og systematisk forsøk med bruk av jordmor i oppfølging av gravide på arbeidsplassen.

KS viser til det pågående arbeidet med stortingsmelding om velferdsutdanningene, og mener det er viktig med mer arbeidslivskunnskap i jordmorutdanningen og andre helseutdanninger.

4) Bedre seniorpolitikk ; Det foreslås tiltak innenfor planlegging av senkarriere og langsiktig holdningsarbeid

KS mener det er viktig å skreddersy seniortiltak til den enkelte arbeidstaker og arbeidsplass i større grad enn i dag, og at rutiner for oppfølging og veiledning av seniorer må utformes i den enkelte virksomhet. KS mener det er viktig at virksomhetene legger til rette for senkarriereplanlegging. Lederen har en viktig rolle i dette arbeidet, og det er derfor viktig at ledere har kompetanse, bevissthet og holdninger som bidrar til at seniorenne står lengst mulig i jobb.

KS har nylig bedt ECON kartlegge status for seniorpolitikk i kommuner og fylkeskommuner. Undersøkelsen viser at 9 av 10 kommuner og fylkeskommuner har en seniorpolitikk, men at det er usikkerhet rundt effektene av mange av tiltakene som tilbys. KS mener det er viktig at virksomhetene i større grad evaluerer effekter av seniorpolitiske tiltak.

5) Tettere oppfølging av sykmeldte; Det foreslås tiltak innenfor styrings- og oppfølgingssystemer, styrking av tilretteleggingstilskuddet, forsøk med 365 dagers egenmelding, individuell oppfølging av sykmeldte, utrede endringer i lønnstilskuddsordningen og økt bruk av velferdspermisjoner

KS viser til oppfølging av IA- avtalen, blant annet lovendringer fra 1.7.2011. KS anser dette som det viktigste virkemiddel i arbeidet med å følge opp sykmeldte, og ønsker tiltak som støtter opp om funksjonsevne og strategier i IA arbeidet. KS er positive til tiltak som kan bidra til at flere med redusert funksjonsevne kommer inn i arbeidslivet. Tiltakene må være forutsigbare samt at de må bidra til å redusere arbeidsgivers "risiko". KS viser til innspill til Regjeringens sysselsettingsstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne

KS mener det er viktig at tilretteleggingstilskuddet styrkes og gjøres forutsigbart for virksomhetene, ved å endres fra å være en rammebevilgning til å være en overslagsbevilgning.

KS ønsker mer kunnskap om effekter av utvidet egenmeldingsperiode, og er positive til en omfattende forsøksordning slik utvalget anbefaler. KS har hatt en pågang fra kommuner som ønsker å delta i et slikt prosjekt. Videre er det også fire kommuner i Hordaland som konkret jobber med å forberede en slik ordning i sine kommuner. KS er positive til å bidra inn i prosjektet, og mener at gjennomføring og evaluering av prosjektet bør «eies» av Arbeidsdepartementet, og finansieres gjennom statsbudsjettet.

Sigrun Vågang

Per Kristian Sundnes

11/25 Øremerking av barnevernmidler - administrasjonens vurdering av tildelingsprosessen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Rådmannsutvalget	08.06.2011	11/18
2 Hovedstyret	17.06.2011	11/25

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering

Saksframstilling

Bakgrunn

Statsbudsjettet for 2011 bevilget 240 mill i øremerkede midler til kommunebarnevernet. Rundskriv Q-31/2010 *Retningslinjer for satsing på kommunalt barnevern 2011* gir føringer for fylkesmennenes fordeling av midler til kommunene. Oppretting av nye saksbehandlerstillinger fikk hovedprioritet, mens kommuner med tilstrekkelig antall stillinger kunne søke midler til enkelte andre tiltak.

Det ble satt av 8 mill til statlig administrasjon og søknadsbehandling, mens 232 mill. skal ut til barneverntjenestene. Kommunene på sin side ble pålagt å skrive begrunnede søknader og sørge for politisk behandling av disse. I tillegg skulle planer for framtidig styrking av barneverntjenesten telle positivt. Kommunene må redegjøre for bruk av midlene to ganger i løpet av 2011, i tillegg til særskilt regnskapsrapportering innen 1. februar 2012.

Departementet har utarbeidet en detaljert modell for rangering av kommunenes behov for øremerkede barnevernmidler. Modellen kombinerer kommunenes score på utvalgte levekårs-/demografiske data, samt data fra tilsyn. I tillegg skulle fylkesmennene utøve skjønn på bakgrunn av sin kunnskap om kommunene, risikovurdering og forvaltningstilsyn.

Fylkesmennene ferdigbehandlet søknadene fra kommunene 18. mars 2011. Det vil si at nye saksbehandlere kan forventes å begynne i jobb utover sommeren.

Resultatet av søknadsrunden

216 mill. er fordelt, herav 181 mill. til saksbehandlere og 35 mill. til andre tiltak. Det gjenstår 16 mill., som skal fordeles etter ytterligere en søknadsrunde høsten 2011. 93 prosent av kommunene har søkt om midler. 81 prosent av kommunene har fått. Det tilsier at 82 kommuner **ikke** har fått noen av de øremerkede pengene. Verken til saksbehandlere, kompetanseheving eller til andre tiltak.

Kommunene søkte om til sammen 354 mill., fordelt på 299 mill. til saksbehandlere og 55 mill. til andre tiltak. Departementet har tolket tallene dithen at kommunenes behov for saksbehandlere ikke blir dekket av de øremerkede midlene i 2011. At kommunene gjennomgående også har søkt mer til andre tiltak, er ikke tolket på samme måte.

Når det gjelder interkommunale samarbeid (per i dag ca. 160 kommuner), har - i noen tilfeller - vertskommunen fått hele beløpet. I andre tilfeller er pengene fordelt mellom de kommunene som samarbeider. Administrasjonen i KS har ikke kunnskap om hvilke typer andre tiltak – utover saksbehandlerstillinger – kommunene har søkt om.

Administrasjonens vurdering

Administrasjonen i KS har ikke tilgang på materiell som egner seg for analyse av hvilke kommuner som har fått/ikke fått øremerkede midler. En trenger imidlertid ikke å foreta noen analyse for å konkludere med at retningslinjene for tildeling er så omfattende, at enkeltkommuner umulig kan ha forutsett hvor mye midler de var tiltenkt. Det kan sannsynligvis bidra til å forklare hvorfor kommunene gjennomgående har søkt om å få omtrent det dobbelte av det de fikk.

Det er vanskelig å se at den måten departementet har valgt å fordele pengene på, gir kommunene – samlet sett - det beste grunnlaget for å styrke barneverntjenesten. Det er god grunn til å knytte prinsipielle betraktninger ved prosessen. Det er for det første laget en ualminnelig ressurskrevende ordning, både for staten og for kommunene. Staten bruker – som nevnt – 8 mill. til administrasjon. Hva de nærmere 400 kommunene som har søkt har brukt til sammen, vet vi ikke. Det er imidlertid ikke urimelig å tenke at det utgjør minst det dobbelte av statens kostnader. For det andre vil mange kommuner oppleve tildelingen som lite legitim. Kommuner som har satset mye på barnevern tidligere, kommer dårligst ut. Det lønner seg å score høyt på fylkesmennenes “belastnings-indikatorer”, det vil si ha mange fristoverskridelser, henleggelses osv. For det tredje ses barneverntjenesten på som en isolert enhet i kommunen.

Kommunene kommer sannsynligvis til å bruke rundt 7 mrd til barnevern i 2011. De øremerkede 232 mill. utgjør dermed litt over tre prosent. Kommunenes egen satsing på barnevern har til sammenlikning vært høyere hvert av de to siste årene. Departementet har likevel fremstilt midlene som en *historisk satsing* på barnevern. Det skyldes i stor grad innretningen på øremerkingen. Midlene skal primært gå til saksbehandlerårsverk. Det er lett å telle, og satsingen blir dermed svært synlig, - målt i ressursinnsats.

Departementet har signalisert at det legges opp til at de øremerkede midlene videreføres utover 2011. Noe mer vet vi ikke før statsbudsjettet legges fram. Noen av de små kommunene har meldt til KS at uforutsigbarheten knyttet til midlene – og særlig måten de fordeles på – gjør at de kvier seg for å lyse ut fast stilling(er). De store kommunene har stort sett såpass stor turnover at det ikke innebærer særlig risiko å ansette fast. Problemet kunne vært unngått ved å fordele midlene etter kostnadsnøkklene.

Med bakgrunn i fjorårets uttalelser fra Landsstyret og fylkesstyrene, vil administrasjonen fortsette å jobbe for en mindre byråkratisk, og mer forutsigbar satsing på barnevern i kommunene.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

11/26 Målbilde/virksomhetsstrategi 2011 - 2020 for Arbeids-og velferdsetaten.

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedstyret	17.06.2011	11/26
2 Rådmannsutvalget	08.06.2011	11/5

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering

Saksframstilling

Arbeids- og velferdsdirektoratet har utarbeidet utkast til målbilde/ virksomhetsstrategi, kfr. vedlegg. Denne vil berøre kommunene gjennom det felles eierskapet til lokalkontorene i NAV. Kommunesektoren har dessuten interesse og andel i arbeidslinja i velferdspolitikken. Det er videre samhandling og gjensidig avhengighet mellom arbeid og helse. Direktoratets ledelse ble derfor invitert til en dialog om strategien i Rådmannsutvalget i KS 28.mars. Møtet konkluderte med at de regionale rådmannsutvalgene ville være best egnet til å legge opp innspillprosessen i sin region, herunder vurdere om og hvordan den enkelte kommune eventuelt burde involveres.

Utkastet til virksomhetsstrategi er formulert relativt overordnet og generelt, og det kan framstå mer som et måldokument enn som virksomhetsstrategi.

KS-regionene er bedt om at deres skriftlige uttalelser oversendes KS-administrasjonen, som har mottatt dette fra fire av regionene, kfr. vedlegg. I tillegg kan innspill være gitt i møter lokalt.

Uttalelsene peker på for kort frist og mangelfull prosess for forankring i kommunene. Innspillene ber for øvrig om at strategien vektlegger sterkere på:

- tilgjengelighet og brukerrorettning
- oppdatering og modernisering av IKT-systemer
- tilrettelegging for økt mobilisering av brukeres egeninnsats
- rehabilitering, kvalifisering og aktivering av arbeidskraften til uføre og andre på stønader i utkanten av arbeidslivet.
- regelverksforenkling i forhold til de ca 60 ulike trygde- og stønadsytelsene som Arbeids- og velferdsetaten administrerer.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

Vedlegg til sak

Vedlegg 1 Utkast
målbilde med bakgru

Vedlegg 2
Innsatsområder v0 6

11/27 Samhandlingsreformen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Hovedstyret	17.06.2011	11/27
2 Rådmannsutvalget	08.06.2011	

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Saksframstilling

Status samhandlingsreformen

Stortinget skal behandle Nasjonal helse- og omsorgsplan (2011-2015), Lov om folkehelsearbeid og Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. den 14.juni 2011. Helse- og omsorgsdepartementet har orientert om at det kommer noen forskrifter knyttet til over nevnte lover og plan før sommeren, blant disse er forskrift om utskrivningsklare pasienter og forskrift om kommunal medfinansiering. Høringsfrist blir tre måneder. Forskrift for fastlegeordningen og forskrift for øyeblikkelig hjelp plikten/ hastetilbud utenfor sykehus vil komme i løpet av høsten, og KS vil bli invitert til å komme med innspill.

Implementering

Intensjonsavtalen om "Samarbeid mellom Helse- og omsorgsdepartementet og KS vedrørende gjennomføring av samhandlingsreformen", undertegnet 8.april (vedlagt), vil gjelde fra 1.juli 2011 til 31.12.2015.

KS/kommunesektoren har meldt inn representanter til koordineringsgruppen og nasjonalt nettverk i det nasjonale gjennomføringsprosjektet for samhandlingsreformen;

Nasjonal koordineringsgruppe

KS, Adm. direktør Sigrun Vågeng, vara områdedirektør Helge Eide

KS, Direktør Gudrun H. Grindaker, vara prosjektleder Sigrid J. Askum

Oslo kommune, kommunaldirektør Bjørg Månnum Andersson, vara seksjonsleder Åse Snåre

Vågå kommune, rådmann Tor Arne Gangsø

Stavanger kommune, kommunaldirektør Per Haarr

Hamar kommune, kommuneoverlege Hege R. Basmo

Nasjonalt nettverk

KS Helsesatsing, prosjektleder Sigrid J. Askum

KS Regiondirektør i Nord Norge, Magne Nicolaisen

KS Regiondirektør Vest Norge, Helene Arholm

KS Regiondirektør Agder, Jan Inge Tungesvik

KS Regiondirektør Midt Norge, Gunnar Bendixen

Molde kommune, rådmann Arne Sverre Dahl

Hurum kommune, kommunaldirektør Kari S. Stuvøy

Tromsø kommune, kommuneoverlege Trond Brattland

Medlemsforankring og bistand

Etterspørselen fra kommuner og fylkeskommuner om bistand er økende. Det vil nå bli prioritert å bistå medlemmene med:

- inngåelse av avtaler knyttet til kommunesamarbeid og samhandlingsavtaler med sykehus/helseforetak
- å dokumentere hvordan finansieringsordningene vil fungere
- å identifisere og bygge ut nye og utvidede kommunale oppgaver, herunder øyeblikkelig hjelp/hastetilbud
- strategisk kompetansestyring og utvikling i henhold til utvidet ansvar og nye oppgaver
- oppdatert informasjon om samhandlingsreformen og dens rammebetingelser
- oversikt over kommunale samhandlingsprosjekter

Informasjon vektlegges med nyhetsbrev, artikler og publisering av FoU-prosjekt. Det er opprettet egen portal for Samhandlingsreformen på KS sine nettsider:

<http://www.ks.no/Portaler/Samhandlingsreformen/>

Det er planlagt følgende konferanser/temadager:

- 8 og 9. juni temadager i København om danske erfaringer
- Uke 35 og 36 regionale konferanser om rettslige forhold knyttet til reformen
- 28.september rundebordskonferanse for prosjektledere i samhandlingsprosjekter
- 15.november kommunal helsekonferanse

Interessepolitikk

Nye forskrifter knyttet til samhandlingsreformen kommer før sommeren. I den grad det er tid til å involvere fylkesstyrene i KS i utarbeidelse av høringsuttalelse, vil dette bli gjort. KS har mottatt mange positive tilbakemeldinger fra forrige høringsprosess ved nyttårstider, og vil gjerne gi råd og veiledning på tilsvarende måte. Det legges derfor opp til at det vil bli utarbeidet et faktagrunnlag for høringen, til støtte for medlemmene i deres arbeid med høringsuttalelsene.

KS deltar i arbeidsgrupper i Helsedirektoratet vedrørende oppgjørsordningen for kommunal medfinansiering og utskrivningsklare pasienter, og i arbeidsgruppen vedrørende avtaler som er nedsatt av Helse- og omsorgsdepartementet. Minstekrav til avtalenes innhold skal ferdigstilles medio august 2011, og det vil bli utviklet veiledningsmateriell.

Det sentrale rådmannsutvalget vil være referansegruppe for KS i det videre arbeidet med samhandlingsreformen.

Sigrun Vågeng

Victor Ebbesvik

Vedlegg til sak

**Intensjonsavtale om
gjennomføring av ref**